

ספר

ביאורי ענינים

במסכת עירובין

[פרק עושין פסין, מי שהוציאוהו
ומדף ע"ב עד סוף פרק כל גנות]

ירושלים עיה"ק ת"ו
תשס"ד

תוכן הענינים

פרק עושין פסין

ז	דף י"ז ע"ב בענין פסי ביראות
ז	דף כ' ע"א עוד בענין פסי ביראות [בדין מחיצות להפקיע דין רה"ד ולאשווי רה"י]
ט	דף כ"ב ע"א בדין יותר מב"ס בקרפף וכפסין
י	דף כ"ב ע"א בדין קרפף יותר מב"ס מקורה
כ	דף כ"ב ע"א בדין ב' מחיצות לר"י אם צריך להיות עומ"ד
כג	בענין רה"י שהרכים נמצאים בתוכה
כה	במחלוקת ר"י ורבנן בדינא דאתו רבים וכו'
ל	דף כ"ג ע"א בדין כ"ס שארכו יתר על פי שנים ברחבו
לה	דף כ"ג ע"ב בגדר האיסור דקרפף יותר מב"ס
לו	דף כ"ד ע"א בענין פתח ולכסוף הוקף
מב	דף כ"ד ע"א בענין בנה מחיצה סמוך לכותל וכדינא דפורץ אמה וגודרה וכו'
מו	דף כ"ד ע"ב בענין מחיצה על גבי מחיצה
מט	

דף כ"ב ע"א

ברין קרפף יותר מב"ס מקורה

נב' כלל אמר ר"ש בן אלעזר כל אור שמשמש לדירה וכו' וכל דירה שהשמישה לאור נגון בורגנין שבשדות ב"ס מותר יהו מב"ס אסור, ופרש"י כל אור אע"פ שאינו מקורה וכו' וכל דירה שהיא מכוסה כגו וכו'. ומבואר ברש"י דאף מקום שהוא מקורה כגו אם אין תשמישו לדירה הוא קרפף ואסור ביותר מב"ס.

ובן מבואר בריב"א לק' כ"ה דמליגי שם אמוראי בקרפף בית ג' סאין וקירה בו סאה אם מצטרף המקורה ליתר מב"ס, ומבואר בגמ' שם דמחלוקתם היא ברין פי תקרה, דמיד אין קירוי מיתרו ס"ל דפי תקרה יורד וסותם והוי אין כאן רק ב"ס ואיך מ"ד טובר דלא אמרינן פי תקרה והוי יתר מב"ס, וכי הריטבי"א דמאתר שלא אומרים פי תקרה מצטרף גם המקורה ליתר מב"ס, כי הקירוי אינו מועיל לעשותו מוקף לדירה דבמחיצות הדבר חלוי עיי"ש, ומבואר כדברי רש"י דאף במקורה אם לא הוקף לדירה הוא קרפף.

אמנם בתוס' לקמן דף צ' ע"א ד"ה אלא כתבו דמקורה לא הוי כרמלית אע"פ שהוא יותר מב"ס, והוכיחו כן מר"ב כ"ה דאמר קרפף בית שלש וקירה בו סאה וכו', וכתנחם כמו שביאר האבן העזר בסי' שס"א, דהתוס' למדו דלמסקנת הסוגיא שם בדר' כ"ה דמירי דעבדי כי אורזילא ואין אומרים בו פי תקרה, מבואר דלכ"ע לא אומרים פי תקרה יורד וסותם וסברת המ"ד דאין אור קירוי מיתרו כע"כ אינו משום מ"ת אלא משום דמקורה לא חשיב קרפף ואינו מצטרף ליתר מב"ס עיי"ש. ו**כביאור** הלכה ר"ס שס"ב דן כענין בגין שפמניס"ס בו תבואה או שאר

סחורות (מחסן), דלהמבואר שם בשו"ע דמה שעשוי לשמור מה שבתוכו לא חשיב היקף דירה א"כ היכא דהוי יותר מב"ס יהא אסור בו לטול יותר מד"א, וכי הביה"ל דאף שהוא מקורה הרי מבואר ברש"י דף כ"ב דגם במקורה חשיב קרפף, והביא שהפמ"ג ר"ס שני"ח נסתפק בזה אם מקורה הוי קרפף, וכדעת הרמב"ם כ"י שם הביה"ל דייל דבמקורה אין דין של קרפף עיי"ש. ובפמ"ג סי' שני"ח שם כ"י לדייק לשון ההג"ה סי' שמ"ו ס"ג שכי' על קרפף, פי' מקום שמוקף מחיצות בלא קירוי, ומשמע דבמקורה אין דין של קרפף, ובאמת לשון זה הוא לשון הרבינו חננאל בסוגיין, קרפף הוא כעין כתלים בלא קירוי וכו', ומשמע מדברי הר"ח דלא גרס בגמ' וכל דירה שתשמישה לאור כרש"י דירה משמע דהיינו מקורה אלא כל שתשמישה לאור אסור ביתר מב"ס.

והנה בטעם הדבר דליכא דין קרפף במקורה. ע"י בפמ"ג שם ובאבן העזר סי' שס"א שלמדו שהוא משום דכמו דמתנאי רה"ר שלא יהיה מקורה כדאיתא בסי' שמה"ה ס"ו וסי"ד דבעינן דומיא דדגלי מדבר, ה"ה גם קרפף שדינו ככרמלית משום שדומה לרה"ר אם הוא מקורה אין בו איסור כרמלית עיי"ש. ויל"ע בזה מאי שנא מאיסור של מבוי שאינו מתוקן בלחי וקורה דהוא ג"כ משום שדומה לרה"ר כשי"כ רש"י ריש מכילתין, ומ"מ מבואר לקמן דף צ"ה דאף מבוי מקורה ככלל האיסור ורק משום פי תקרה יורד איתא שם דמהני, מאי שנא קרפף יותר מב"ס דלא הוי כרמלית במקורה ממבוי דאף במקורה הוי כרמלית. **איברא** בדברי הפמ"ג סי' שס"ב מתבאר טעם אחר בזה, דהק' שם הפמ"ג

דהא לעיל טו. מבואר דאילן שנופו נוטה לארץ אם יש בו יותר מב"ס אסור לטלטל תחתיו משום דל"ה מוקף לדירה כיון שתשמישו לאור והרי קרפף זה מקורה הוא, ות"י הפמ"ג דדוקא קרפף המכוסה בידי אדם לא הוי קרפף דהוי כמוקף לדירה משא"כ באילן המיסך דממילא, והיינו דאין זה דין דליכא איסור של קרפף יתר מב"ס במקורה, אלא דכשהוי מקורה לא הוי כלל קרפף דכיון דהוא מקורה חשיב תמיד שעשוי לשם דירה ולכן במקורה מאיליו אין טעם זה שייך.

ועפ"י יש ליישב ק"י החזו"א (סי' פ"ט סק"ה) איך אפשר לומר דמקורה לא הוי קרפף והרי לקמן דף צ': איתא דספינה יותר מב"ס שכפאה על פיה אם כפאה לדור תחתיה הוי מוקף לדירה ומותר לטלטל אף עליה, אבל אם כפאה לזופתה אין מטלטלין בה אלא בד"א, והרי כשכפאה הרי היא מקורה ואמאי

דף כ"ב ע"א

אסור בכפאה לזופתה. והחזו"א כ' לתרץ, שר"ך דהתם ע"ג ספינה אמרי, אך יל"ע בזה דאמנם בגמ' איתא דאיירי רק ע"ג הספינה, אבל ברש"י ורשב"א מבואר דבכפאה לזופתה אף תחתיה אין מטלטלין אלא בד"א נוכח הביא המשני"ב סי' שס"ב ס"ק כ"ט, ועיי"ש בב"י שדייק כן מרש"י והביא בזה מחלוקת ראשונים די"ל דתחתיה מותר דחשיב עשוי לדירה למטה כיון דעיקר המחיצות של הספינה נעשו לדירה, ומ"מ מבואר דמשום זה דהוי מקורה לא אמרינן דלא יהיה בה דין קרפף.

אמנם לפמשנית מדברי הפמ"ג סי' שס"ב דהיתרא דמקורה הוא משום שעיי"ו חשיב עשוי לדירה, אי"כ בספינה שכפאה לזופתה הרי לא הוי כלל מקום דירה תחתיה והוי כמו תוכו של עמוד ברה"ר שאין נעשה כלל לדירה ואין בזה שום מעלה מה שהיא מקורה ומירשב היטב ק"י החזו"א.

כסוגיא דאתו רבים ומבטלי מחיצתא

ברין ב' מחיצות לר"י אם צריך לחיות עומ"ר

נב' ורמי דר"י אדר"י וכו' התם דאיכא שתי מחיצות מעלייתא וכו'. ובתוס' בסוגיין מבואר וכן מבואר ברמב"ן במלחמות דאליבא דמ"ד שתי מחיצות דאורייתא לא שייך כלל דינא דאתו רבים ומבטלי מחיצתא, דרק כשיש בקיעת רבים במקום המחיצה אמרינן דהרבים מבטלי המחיצות אבל אם שני בבי' מחיצות ובהם לא בקעו הרבים הוי שפיר רה"י ע"י ב' מחיצות אלו.

ובס' דברי יחזקאל (סי' ה' ס"ק כ"ב) הק' דלפי"ו הרי בכל פסי ביראות כנגד הוויות בודאי הוי רה"י לר"י דהתם הרי איכא

ב' מחיצות שלימות ולי"ש בזה אתי רבים, וא"כ לכא"ר מאי דס"ל לר"י דאתו רבים ומבטלי מחיצתא בפסי ביראות היינו כנגד מקום הפילוש של בין הפסין, וק' דשם הא לא הוי כלל רה"ר דהרי הוי פחות מט"ו אמה נגד הפילוש דר"י לא התיר פסין אלא י"ג ושליש, ואף דרה"ר המתקצר באמצעו ס"ל לתוס' והרשב"א דהוי רה"ר, זהו רק כשהוא המשך של הרה"ר ומחובר לרה"ר ובטל איליו, אבל כאן שמופסק ע"י רה"י מכל צדדיו הרי הוא צריך להיות רה"ר מצד עצמו וכעי' ט"ו אמה.